

การศึกษาวิเคราะห์เครื่องแต่งกายในละครโทรทัศน์เรื่อง “ปริศนา” ตั้งแต่ พ.ศ. 2530 - 2558

An Analysis of costume designs for Thai Drama series: A case of “Prisana” from 1987-2015

นพดล อินทร์จันทร์ / NOPPADOL INCHAN

วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

COLLEGE OF SOCIAL COMMUNICATION INNOVATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

Received: March 9, 2017

Revised: July 2, 2017

Accepted: August 21, 2017

บทคัดย่อ

การศึกษาวิเคราะห์เครื่องแต่งกายในละครโทรทัศน์เรื่อง “ปริศนา” ตั้งแต่ พ.ศ. 2530-2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของการออกแบบเครื่องแต่งกาย เปรียบเทียบโดยศึกษาพัฒนาการของนักออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงของไทยผ่านผลงานที่นำเสนอสู่สาธารณชน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาละครโทรทัศน์เรื่อง “ปริศนา” 3 ฉบับ กล่าวคือ ปี พ.ศ. 2530 ผลิตโดยบริษัท ไอแอม โปรดักชั่น จำกัด ปี พ.ศ. 2543 ผลิตโดยบริษัท ทูอินวัน จำกัด และ ปี พ.ศ. 2558 ผลิตโดยบริษัท ศรีคำรุ่ง จำกัด โดยศึกษาเฉพาะเครื่องแต่งกายของตัวละครเอก “ปริศนา” รวมทั้งหมด 47 ตอน ทั้งนี้ได้ผลการวิจัยดังนี้ รูปแบบของการออกแบบเครื่องแต่งกายของนักออกแบบเครื่องแต่งกายไทย มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น มีการปรับปรุงจากการออกแบบที่ขาดหลักคิด ขาดระบบในการศึกษาข้อมูล และความอ่อนด้อยในหลักการออกแบบ ถูกพัฒนาขึ้นตามลำดับเวลา ซึ่งอาจเป็นผลพวงจากกระแสโลกาภิวัตน์ รวมถึงการขยายตัวของวงการศึกษามีระบบวิธีเข้าไปสู่วงการธุรกิจบันเทิง โดยผลงานในช่วงปี พ.ศ. 2558 สามารถตอบโจทย์ในแง่การพัฒนาของการออกแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นระบบวิธี และมีแนวทางในการนำเสนอความคิด และการสร้างสรรค์ทางศิลปะให้กับงานละคร พบว่าภาพของเครื่องแต่งกายของ ปริศนา ในแต่ละยุคสมัยสามารถเชื่อมโยงกับกระบวนการความคิดของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะภาพสะท้อนของการมุมมองของสังคมต่อผู้หญิงในแต่ละยุคสมัย ทำให้งานออกแบบเครื่องแต่งกายมีการวิเคราะห์ผู้หญิงที่แตกต่างกันอย่างน่าสนใจ

คำสำคัญ : เครื่องแต่งกาย, ละครโทรทัศน์

Abstract

The costume analysis on television play “Prisana” in 1987-2016, the objective is to study and analyze the costume designs and to study the development of the designers for the plays which were presented to publics. For the purpose that researchers have studied 3 versions of “Prisana play” which are; in year 1987, produced by I AM PRODUCTION CO.,Ltd., in year 2000, produced by TWO IN ONE CO.,Ltd., and in year 2015, produced by SRICOMERONG CO.,Ltd. The study was concerned on main character “Prisana”’s costumes, the play had 47 periods. The research result came out in the form of Thai costume design which has the improvement, there is the development from the design without principles, study in details, weak in design principle, all of these have been developed from time to time which could be caused by the flow of globalization and the expansion of education in entertainment industry. In year 2000, the development of costume design came out more in procedures, presented ideas as well as creation in aesthetics of the plays. the researcher found out that costumes of “Prisana” in each era could

all associate of changing the thinking process in societies especially regarding on the refection toward female in each period of time which produce and effect on costume designs convey to the analysis on female interestingly.

Keyword : Costume, Drama series

บทนำ

โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลมาก เข้าถึงประชาชนทุกวันไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ฯลฯ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ได้ครบถ้วน เป็นเครื่องมือสื่อสารมวลชนที่มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ โทรทัศน์มีคุณลักษณะที่เด่นและได้เปรียบสื่อมวลชนอื่นๆ อีกหลายประเภทตรงที่โทรทัศน์สามารถนำเอาทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว และเสียงมาแพร่สู่ประชาชนนับเป็นจำนวนแสนจำนวนล้าน โดยที่ประชาชนพักผ่อนรับชมอยู่ในบ้านของตนเองได้อย่างสะดวกสบาย คุณลักษณะเด่นข้อนี้ ทำให้โทรทัศน์มีสภาพคล้ายเป็นการรวมเอาสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ทั้ง 3 ประเภทมารวมกันเข้าไว้ในสิ่งเดียวกัน คือ ทั้งภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ สามารถให้ทั้งข่าวสาร ความรู้ และสารบันเทิงด้วยภาพ แสง เสียง และสีที่สดใสสวยงามถึงภายในบ้าน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า เหตุใดโทรทัศน์จึงได้รับความนิยมและสนใจอย่างกว้างขวางแพร่หลายจากมหาชนทั่วโลก

ละครโทรทัศน์ นับเป็นรูปแบบหนึ่งของรายการโทรทัศน์ที่สามารถเข้าสู่ผู้ชมในวงกว้าง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 โดยมีสถานีโทรทัศน์แห่งแรก คือสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ได้แพร่ภาพละครโทรทัศน์เรื่องแรก คือ สุยานี่ไม่ยอมแต่งงาน ของประยัต ศ. นาคนาพ ออกอากาศเมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2499 นับเป็นปรากฏการณ์ในการเสนอความบันเทิงในรูปแบบใหม่ให้กับคนไทยได้รู้จักและซาบซึ้งนอกเหนือจากการชมละครแสดงสดจากรูปแบบละครเวที หรือภาพยนตร์ไทยซึ่งมีขีดจำกัดเวลาเพียง 1-2 ชั่วโมงเท่านั้น จวบจนทุกวันนี้ละครโทรทัศน์ได้ถูกสร้างสรรค์นับ 1,000 เรื่อง มีผู้สร้างสรรค์นับหมื่นคน และได้ถูกพัฒนาขึ้นตามลำดับ ตามกาลเวลาและเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการเผยแพร่เพียงวันละเรื่อง ขยายสู่วันละเกือบ 10 เรื่อง ประกอบกับในปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลไทยได้มีการเปลี่ยนระบบการเผยแพร่โทรทัศน์จากระบบแอนะล็อก ซึ่งมีขีดจำกัดเป็นโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล

ซึ่งสามารถส่งข้อมูลได้มากกว่าแบบแอนะล็อกในหนึ่งช่องสัญญาณ และมีคุณภาพของภาพและเสียงดีกว่า อีกทั้งเป็นการเปิดเพิ่มช่องทางการเผยแพร่รายการโทรทัศน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ด้วยเหตุเหล่านี้ทำให้ละครโทรทัศน์กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของคนไทยโดยปริยาย

การขยายตัวของงานด้านวงการละครโทรทัศน์ไทยอย่างรวดเร็ว ทำให้อาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ในแง่การขยายฐานแรงงานที่กว้างขึ้น หากแต่ในทางกลับกัน การแข่งขัน หรือการพัฒนาวิชาชีพที่เฉพาะเจาะจงก็จะแปรผันตามไปด้วยอย่างสิ้นเชิง งานด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับละครโทรทัศน์ยังเป็นศาสตร์ใหม่ที่ยังขาดการพัฒนาโดยใช้หลักการวิเคราะห์ และสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ผู้สร้างสรรค์งานจำนวนมาก มิได้ศึกษาทางด้านนี้โดยตรง เป็นเพียงการทำงานในลักษณะครุพักลักจำ ทำให้งานด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายละครของไทยยังไม่มีความโดดเด่น อีกทั้งสถาบันการศึกษาที่สอนทางด้านนี้โดยตรงก็มีจำนวนจำกัด

ละครโทรทัศน์หลายเรื่องเมื่อประสบความสำเร็จคนติดตาม ประทับใจกับบทประพันธ์และงานสร้างสรรค์ที่ผู้ผลิตถ่ายทอดมา ทำให้เกิดการผลิตซ้ำ อาทิ ละครโทรทัศน์เรื่องปริศนา บทประพันธ์ของ ว ฒ ประมวลมิตร ได้ถูกผลิตมาถึง 5 ครั้ง กล่าวคือ เป็นภาพยนตร์ 35 มม. ในปี พ.ศ. 2525 โดยไฟว์สตาร์โปรดักชั่น นำแสดงโดยจารุณี สุขสวัสดิ์ ผลิตเป็นละครเวที 1 ครั้ง และเป็นรูปแบบละครโทรทัศน์ถึง 3 ครั้ง ได้แก่ ในปี พ.ศ. 2530 โดยบริษัท ไอแอม โปรดักชั่น จำกัด นำแสดงโดย ลติดา ปัญญภาส ในปี พ.ศ. 2543 โดยบริษัท ทูอินวัน จำกัด นำแสดงโดย เทย่า โรเจอร์ และในปี พ.ศ. 2558 โดยบริษัท ศรีคำรุ่ง จำกัด นำแสดงโดย สุขมา กิตติยากร จะเห็นได้ว่าตลอด 28 ปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 มีการเปลี่ยนแปลงในด้านความตื่นตัว ของการพยายามที่จะนำการศึกษาเข้าสู่วงการโทรทัศน์อย่างเป็นระบบ เช่น การผลิตบุคลากรด้านการแสดง การออกแบบเพื่อการแสดง การสื่อสารมวลชน ที่ตรงแขนงการทำงานในระบบโทรทัศน์ ทำให้รูปแบบงานสร้างสรรค์ของวงการโทรทัศน์มีความเปลี่ยนแปลงและ

พัฒนาอย่างเป็นลำดับ หนึ่งในความประทับใจของผู้ชมในละครโทรทัศน์เรื่อง “ปริศนา” ทั้ง 3 ฉบับ น่าจะเป็นรูปแบบของการออกแบบเครื่องแต่งกายในแต่ละฉบับ เพราะได้นำเสนอภาพของซินเดอเรลล่าในแบบฉบับไทย กล่าวคือการแต่งงานของหญิงสามัญชนกับเจ้าชายผู้สูงศักดิ์ ความแตกต่างของละครเรื่อง ปริศนา ใน 3 ฉบับทำให้สามารถสะท้อนความนึกคิดของนักออกแบบ และผู้ผลิตละคร ตลอดจนสะท้อนภาพของสตรีไทยในแต่ละยุคแต่ละสมัย เหตุนี้ในฐานะที่ผู้วิจัย เป็นหนึ่งในผู้ผลิตบัณฑิตทางด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายของไทย จึงสนใจศึกษาพัฒนาการของนักออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดงของไทย ผ่านการวิเคราะห์การออกแบบเครื่องแต่งกายในละครโทรทัศน์เรื่อง “ปริศนา” ตลอดระยะเวลาเกือบ 3 ทศวรรษ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือเครื่องแต่งกายละครโทรทัศน์ เรื่อง “ปริศนา” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2558 ที่ออกอากาศในสถานีโทรทัศน์ช่องหลักของไทย ทั้งนี้ 3 ฉบับจำนวนรวม 47 ตอน ดังนี้

1. ละครโทรทัศน์เรื่อง ปริศนา ปี 2530 บริษัท ไอแอม โปรดักชั่น จำกัด นำแสดงโดย ลติดา ปัญญาภาส จำนวน 13 ตอน ออกอากาศทาง ไทยทีวีสี ช่อง 3
2. ละครโทรทัศน์เรื่อง ปริศนา ปี 2543 โดยบริษัท ทุอินวัน จำกัด นำแสดงโดย เทย่า โรเจอร์ จำนวน 16 ตอน ออกอากาศทาง สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
3. ละครโทรทัศน์เรื่อง ปริศนา ปี 2558 โดยบริษัท ศรีคำรุ้ง จำกัด นำแสดงโดย สุขมา กิตติยากร จำนวน 18 ตอน ออกอากาศทาง ช่องพีพีทีวี

ทั้งนี้ผู้วิจัย เลือกศึกษาเฉพาะเครื่องแต่งกายของตัวละครหลัก คือ “ปริศนา” ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์รวม 47 ตอน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตามระเบียบขั้นตอนของการทำงานออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง โดยชี้เฉพาะที่เครื่องแต่งกายของตัวละครเอก คือ ปริศนา โดย

แบ่งการวิเคราะห์เครื่องแต่งกายเป็น 3 ประการได้แก่

1. ยุคสมัยที่ใช้ในการออกแบบ
2. ความคิดรวบยอดของเครื่องแต่งกาย
3. รูปแบบในการออกแบบ

1. ละครโทรทัศน์ เรื่อง ปริศนา ออกอากาศทางโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2530

ผลิตโดย บริษัท ไอแอม โปรดักชั่น จำกัด นำแสดงโดย ลติดา ปัญญาภาส จำนวน 13 ตอน

1.1 ยุคสมัยที่ใช้ในการออกแบบ

นักออกแบบใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างผิวเผิน และมีการใช้ลักษณะขององค์ประกอบของเครื่องแต่งกายที่มีความไม่สม่ำเสมอ และผิดยุคผิดสมัย กล่าวคือผู้ออกแบบพยายามวางโครงเรื่องในช่วงยุค 1950s ของตะวันตกอันเนื่องมาจากเครื่องแต่งกายตัวละครหลักต่างๆ มีการใช้กระโปรงทรง New Look ที่ปรากฏในเครื่องแต่งกายของปริศนาในหลายฉาก หากแต่การทำงานวิจัยในเรื่องการหาข้อมูลของผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายในละครโทรทัศน์ชุดนี้ไม่เป็นไปตามช่วงสมัยของการแต่งกายในประเทศไทยซึ่งตรงกับช่วง พ.ศ. 2493-2502 สมัยการปกครองแบบรัฐนิยมของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ในด้านการแต่งกายนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของไทย สืบเนื่องจากนโยบายรัฐนิยม ฉบับที่ 10 ลงวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2484 เรื่อง “เครื่องแต่งกายของประชาชนชาวไทย” สรุปความรวมกับประกาศอื่นๆ ที่ออกในเวลาใกล้เคียงกันนั้นอีกหลายฉบับ รวมความได้ว่า ประเทศไทยได้พยายามสร้างความพร้อมเพรียงและความเป็นระเบียบในการแต่งกาย ของคนในชาติโดยมีการกำหนดเครื่องแต่งกายออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เครื่องแต่งกายธรรมดา คือที่ใช้ในชุมชนสาธารณะ
2. เครื่องแต่งกายทำงาน คือแต่งเมื่อประกอบภารงานอาชีพโดยปกติ
3. เครื่องแต่งกายตามโอกาส ได้แก่แต่งในกาลเทศะที่เหมาะสม เช่น เล่นกีฬาหรือเข้าสังคม

โดยข้อความทั้งหมดได้ชี้แนะ รูปแบบการปฏิบัติ การแต่งกายของคนในชาติไทย และชี้เฉพาะอย่างยิ่งในคนที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีอิทธิพลที่ใหญ่หลวงสำหรับเครื่องแต่งกายที่จะปรากฏในละคร ปรากฏลักษณะเครื่องแต่งกายที่ชี้เฉพาะในยุค 1960s คือ

ลักษณะของการใช้กางเกงมินิสเกิร์ตในเครื่องแต่งกายของ
ปรีศนา และปรากฏกระโปรงทรงยาวยุค 1970 ซึ่งทำให้
ความต่อเนื่องในแง่กระบวนการออกแบบเครื่องแต่งกายที่
สมจริง ไม่สามารถเป็นไปตามทฤษฎีได้

ในส่วนของทรงผมของปรีศนา ผู้วิจัยพบว่าในฉบับ
นี้นักออกแบบเลือกใช้เป็นลักษณะของทรงผมตัด “soft

natural hair style”, 1975-1980 (Tortora, 2001 : 514)
แต่มีลักษณะยาวกว่าเล็กน้อย นอกจากนี้ในส่วนเครื่อง
ประดับศีรษะ รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับหรือ แหวน
หรืออื่น ๆ มีการประสมอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1950-1970 ซึ่งนับ
เป็นช่วงเวลาที่ยาวนานไปในการทำงานแบบสมจริง

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะของรูปแบบของเครื่องแต่งกาย “ปรีศนา” ที่ปรากฏในละคร ปรีศนา ชุด พ.ศ. 2530

รูปแบบเครื่องแต่งกายที่ปรากฏในละคร	ปรากฏในละครตอนที่	ยุคสมัยของลักษณะเครื่องแต่งกาย
กระโปรงทรง New Look	1 3 4 6 11	1950s
กระโปรง/กางเกงมินิสเกิร์ต	1 2 3 4 5 6 10	1960s
กระโปรงทรง Pencil skirt	7 11	1950s
กระโปรงทรงแม็กชี ยุค 1970	3 11	1970s
กระโปรงพริท 6 ชั้น	4 7 12	1950s-1960s
กระโปรงทรงกลม	5 10 11 12	1950s-1960s
ผ้าถุง	6 7 10 11 13	-

1.2 ความคิดรวบยอดของเครื่องแต่งกาย

ปรีศนา ปี พ.ศ. 2530 มีการวางความคิด
รวบยอดเป็นสตรีที่สะท้อนความเป็นกุลสตรีตามแบบฉบับ
ของไทย กล่าวคือมีความสุภาพ อ่อนโยน น่าทะนุถนอม มี
ความงามตามวัย ถึงแม้ว่าด้วยลักษณะของตัวละคร ปรีศนา
จะเป็นสาวสมัยที่กล้าแต่งตัวแบบล้ำยุค ตามแบบตะวันตก
หากวิเคราะห์ภาพรวมที่ปรากฏในละครชุด พ.ศ. 2530 ยัง
คงให้ความสำคัญของรูปแบบความเป็นหญิงไทยในอุดมคติ
มีการใช้ลักษณะของการแต่งกายแบบไทย กล่าวคือใช้เสื้อ
ผ้าฝ้ายกับผ้าถุงอยู่ในหลายตอนของละคร

1.3 รูปแบบในการออกแบบ

ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายละครเรื่อง
ปรีศนา ชุด ปี พ.ศ. 2530 มีการใช้การออกแบบที่เรียบง่าย
โดยมากเป็นเสื้อและกระโปรง หรือ กางเกงแยกเป็นชุดๆ ตัว
เสื้อนิยมใช้ลักษณะคอบัว คอกว้าง และใช้ลูกไม้ใน
การประดับประดา ทั้งนี้อาจเป็นลักษณะที่แสดงออกถึงความ
อ่อนหวาน และความเป็นหญิงในตัวละคร ปรีศนา พบว่า
ผู้ออกแบบนิยมออกแบบชุดที่ไม่มีลวดลายมาก ส่วนมากจะ
เป็นเสื้อผ้าสีเรียบ จะพบการใช้ผ้าลายเพียง 3 ชุดเท่านั้น ซึ่ง
ผู้ออกแบบใช้ผ้าพิมพ์ลาย ลายเถาวัลย์ดอกไม้ เป็นต้น

ในส่วนของการใช้สีในการออกแบบ สามารถสรุป
ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการใช้สีในการออกแบบเครื่องแต่งกาย “ปริศนา” ที่ปรากฏในละคร ปริศนา ชุด พ.ศ. 2530

	ตอนที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
เสื้อ	ขาว	เขียว อ่อน	ขาว	ขาว	ชมพู อ่อน	ฟ้า	เหลือง	ขาว	ขาว	ขาว	ขาว	ขาว	ฟ้า
			ดำ	ชมพู	เลือด หมู	ขาว	ขาว	ฟ้า	ฟ้า	ชมพู	ฟ้า		ขาว
					ขาว	ชมพู	ครีม	ชมพู			ชมพู		ชมพู
กระโปรง/ กางเกง	ขาว	เลือด หมู	ดำ	ขาว	ชมพู อ่อน	ชมพู	ขาว	ขาว	ขาว	ดำ	ฟ้า	ฟ้า	ชมพู
			ฟ้า	ฟ้า อ่อน	เลือด หมู	ขาว	เลือด หมู	ดำ	ดำ	เลือด หมู	ดำ	ชมพู	เหลือง
				ดำ	ขาว	แดง	น้ำเงิน	ดำ		ขาว	ชมพู	น้ำตาล	
						ฟ้า	ฟ้า อ่อน	น้ำตาล		ชมพู			

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ผู้ออกแบบนิยมใช้เสื้อสีขาว 80 เปอร์เซ็นต์ ร่วมกับกระโปรงหรือกางเกง สีเข้ม หรือใส่ชุดสีขาวทั้งชุด นอกจากนี้จะเห็นว่าผู้ออกแบบพยายามใช้สีกลุ่มขาว ฟ้า และชมพู ในตัวละครปริศนา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มสี ที่ละครประเภทเมโลดราม่าใช้ในการออกแบบตัวละครประเภท Type Character หรือ ตัวละครที่มีลักษณะนิสัยด้านเดียว ในแง่ของการออกแบบถือว่ามีการกระจายการใช้สีที่ต่ำ และเป็นการใช้จิตวิทยาสีเพียงผิวเผินคือใช้สีฟ้า ชมพู แทนความดี ของตัวละครที่มีความคิดในเชิงบวก ใช้สีขาวแทนตัวละครที่ดูบริสุทธิ์ ในแง่ของความต่อเนื่องของเครื่องแต่งกายนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี หากแต่ขาดความหลากหลาย และการแสดงลักษณะนิสัยออกมาจากงาน

ออกแบบเครื่องแต่งกาย

อย่างไรก็ดีภาพลักษณ์ของ ปริศนา ในละครชุด ปี พ.ศ. 2530 แสดงถึงความเป็นสาว คู่มืออายุกว่าการตีความของหญิงอายุ 19 ปี ในปัจจุบัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากยุคสมัยของสังคมที่มีมุมมองที่แตกต่างกัน ตามลักษณะตัวละครมิได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนในเครื่องแต่งกาย หากแต่มีแง่มุมของการสะท้อนภาพเสน่ห์ของหญิงไทยตามแบบฉบับ ที่มีความอ่อนโยน และมีความเป็นเพศแม่ ลักษณะโครงสร้างเครื่องแต่งกายไม่ซับซ้อน เป็นโครงเสื้อแบบง่าย ๆ มีการเลือกใช้วัสดุในการจัดสร้างเครื่องแต่งกายแบบซ้ำๆ ไม่พบการต่อยอดงานออกแบบให้เห็นเด่นชัด

ภาพประกอบ 1 แสดงลักษณะเครื่องแต่งกาย ปริศนา ชุด พ.ศ. 2530

2. ละครโทรทัศน์ เรื่อง ปริศนา ออกอากาศทางโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2543

ผลิตโดย บริษัท ทูอินวัน จำกัด นำแสดงโดย เทย่า โรเจอร์ จำนวน 16 ตอน

2.1 ยุคสมัยที่ใช้ในการออกแบบ

ยุคสมัยที่นักออกแบบเลือกใช้ในละครชุด ปริศนา ในชุดนี้มีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์การแต่งกายที่ตึ๊งมากขึ้น โดยจะเห็นว่านักออกแบบวางแนวทางการออกแบบเป็นสตรียุค 1950s จนถึง 1960s อาจสรุปได้จากรูปแบบเครื่องแต่งกายที่ปรากฏเด่นชัดในภาพปริศนา ที่ใช้ในการโปรโมทภาพลักษณ์ ที่ใส่เสื้อแขนยาวสไตร์ ค.ศ. 1967 กับกระโปรงยาวทรงสอบ นักออกแบบน่าจะจัดวางช่วงของละครอยู่ในช่วงภายหลังการปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งก็น่าจะเป็นช่วงที่ความเจริญของเครื่องแต่งกายจากตะวันตกไหลบ่าเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งเป็นช่วงที่สตรีไทยนิยมไว้ผมยาว ดัด ตรงกับทรงผมปริศนาที่ปรากฏในละคร อีกสิ่งหนึ่งที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือลักษณะของกระโปรงมินิสเกิร์ต และกางเกงมิด ซึ่งเข้าไทยในช่วง พ.ศ. 2511 อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏเสื้อเชิ้ตยุคปัจจุบัน หรือเสื้อยืดร่วมสมัยที่อาจกลายเป็นความบกพร่องของความไม่รอบคอบในการออกแบบและจัดวางเครื่องแต่งกาย

2.2 ความคิดรวบยอดของเครื่องแต่งกาย

ภาพของ ปริศนา ในละครชุด พ.ศ. 2543 มีการวางความคิดรวบยอดสะท้อนสตรียุคใหม่ที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความทะมัดทะแมงและแสดงออกถึงความท้าทายเพศชาย โดยสะท้อนออกมาจากเครื่องแต่งกายที่ร้อยละ 70 ใช้กางเกงในการนำเสนอตัวตนของปริศนา ไม่ปรากฏลักษณะของความเป็นไทยที่อยู่ตัวนางเอกเท่าไรนัก

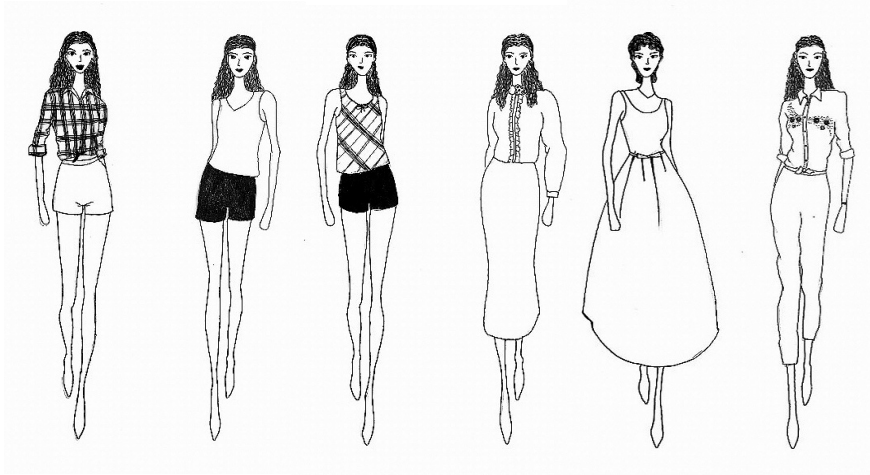
2.3 รูปแบบในการออกแบบ

ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายละครเรื่อง ปริศนา ชุด ปี พ.ศ. 2543 มีการใช้การออกแบบโดยเน้นความทะมัดทะแมงของตัวนางเอก โดยร้อยละ 70 ของเครื่องแต่งกายเป็นกางเกง และรองเท้าผ้าใบ จะปรากฏกระโปรงในภาพลักษณ์ของความเป็นครู และฉากที่ต้องการความประหลาดใจในความสวยของนางเอกเท่านั้น พบว่าผู้ออกแบบใช้กางเกงขาสั้นแบบมิด มีนิยมในยุค 1960s ในหลายรูปแบบ มีการเลือกใช้ผ้าลายสก๊อตในการนำเสนอภาพลักษณ์ของนางเอกค่อนข้างมาก โดยปรากฏมากกว่าร้อยละ 70 ของการใช้ผ้าลายในการนำเสนอ จนคล้ายกับผ้าลายสก๊อตจะเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องแต่งกายของปริศนาไปโดยปริยาย ซึ่งหากมองในทางออกแบบอาจเป็นไปได้ที่ผู้ออกแบบต้องการนำเสนอภาพของการใช้ผ้าพิมพ์ลายเรขาคณิต ที่เป็นที่ยอมรับหลายในยุค 1960s

ในส่วนของการใช้สีในการออกแบบ สามารถสรุปตามตารางที่ 3 และ 4 ดังนี้

จากตารางที่ 3 และ 4 สามารถสรุปได้ว่า นักออกแบบพยายามกระจายสีในการออกแบบ โดยมีสีขาว เป็นสีแกนหลักสำคัญที่ปรากฏในทุกตอนของละคร มีการใช้ เครื่องแต่งกายในแต่ละฉากค่อนข้างมาก พบว่าการออกแบบ

ใช้กระบวนการที่ไม่ซับซ้อน ส่วนมากใช้กระบวนการในการจัดคู่สี อ่อน-แก่ เช่น เสื้อสีชมพูอ่อน กางเกงสีชมพูเข้ม หรือ เสื้อสีครีม กางเกงสีเหลือง หรือจัดคู่สีต่างๆ กับสีขาว

ภาพประกอบ 2 แสดงลักษณะเครื่องแต่งกาย ปรีศนา ชุต พ.ศ. 2543

3. ละครโทรทัศน์ เรื่อง ปรีศนา ออกอากาศทางโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2558

ผลิตโดย บริษัท ศรีคำรุ่ง นำแสดงโดย สุขุมากิตติยากร จำนวน 18 ตอน

3.1 ยุคสมัยที่ใช้ในการออกแบบ

ยุคสมัยที่นักออกแบบเลือกใช้ในละครชุด ปรีศนา เวอร์ชัน พ.ศ. 2558 เป็นช่วงยุค 1930s-1940s โดยสังเกตจากรูปโครงของเครื่องแต่งกาย ผมน และการแต่งหน้าที่แสดงถึงความผสมผสานและเกิดจากการค้นคว้าและนำเสนอเครื่องแต่งกายที่มีความปราณีตในการออกแบบ และการเลือกใช้วัสดุในการผลิต ลักษณะภาพลักษณ์ของเครื่องแต่งกายสามารถนำเสนอภาพความงามตามแบบฉบับของสตรีในยุค 1940s ทั้งในแง่รูปทรง และสัดส่วนของเครื่องแต่งกาย หากแต่สิ่งนี้ทำให้ละคร ปรีศนา ในชุดนี้มีความเป็นตะวันตกมากกว่าการนำเสนอภาพของกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2483-2493 เพราะหากเชื่อมโยงในแง่เหตุการณ์สำคัญของประเทศไทยในช่วงยุคนั้น การแต่งกายของสตรีในกรุงเทพฯ อาจจะไม่มีความตะวันตกมากเช่นเดียวกับในละครได้

3.2 ความคิดรวบยอดของเครื่องแต่งกาย

ภาพของ ปรีศนา ในละครชุด พ.ศ. 2558 มีการวางความคิดรวบยอดสะท้อนสตรีที่มีรสนิยมในการแต่งกาย แสดงภาพหญิงเก่งที่มีทั้งความอ่อนหวานแบบไทย และความทันสมัยแบบตะวันตก

3.3 รูปแบบในการออกแบบ

ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายละครเรื่อง ปรีศนา ชุด ปี พ.ศ. 2558 ให้ความสำคัญในการนำเสนอภาพของนางเอก หรือ ปรีศนา ให้เป็นภาพที่ติดตา โดยนำเสนอความละเมียดละไมในการออกแบบ และเลือกใช้วัสดุในการผลิตเครื่องแต่งกายตัวละครเอก ซึ่งมีการประดับประดารายละเอียดต่างๆ ในเครื่องแต่งกาย นำเสนอภาพของกลุ่มสตรีชั้นสูงของไทยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การนำเสนอของลักษณะเด่นที่ออกมาในงานออกแบบเครื่องแต่งกายแต่ละชุด อาทิ กระโปรงมีลวดลายพิเศษ หรือ การจับผ้าแบบพิเศษต่างๆ ทำให้มีกลิ่นอายของซูเปอร์สตาร์ หรือลักษณะการออกแบบให้เป็นที่สังเกต หรือเป็นจุดสนใจของคน ซึ่งสิ่งนี้นับว่าเป็นความสามารถในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

ในส่วนของการใช้สีในการออกแบบ สามารถสรุปตามตารางที่ 5-6 ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงการใช้สีในการออกแบบเครื่องแต่งกาย “ปริศนา” ที่ปรากฏในละคร ปริศนา ชุด พ.ศ. 2558 ฉากที่ 1-9

	ตอนที่								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
เสื้อ	ขาว	ขาว	ขาว	ขาว	ฟ้า	ขาว	ขาว	ชมพู	ขาว
		ม่วงอ่อน	เทา	แดง	ขาว	ชมพู	ฟ้า	ขาว	ฟ้า
		ม่วงเข้ม	น้ำเงิน	เทา	เทา	น้ำเงิน	ม่วง	แดง	ม่วง
		ฟ้า			ชมพูอ่อน				
		ชมพู							
กระโปรง/ กางเกง	ขาว	ขาว	น้ำตาล	ดำ	ฟ้า	ขาว	ขาว	เลือดหมู	ฟ้า
	ดำ	ดำ	ดำ	แดง	ขาว	ดำ	ดำ	แดง	ขาว
		น้ำตาล	เลือดหมู	ครีม	น้ำตาล		ชมพูอ่อน		ครีม
			ฟ้า	เทา	ครีม				แดง
				ขาว					

ตารางที่ 6 แสดงการใช้สีในการออกแบบเครื่องแต่งกาย “ปริศนา” ที่ปรากฏในละคร ปริศนา ชุด พ.ศ. 2558 ฉากที่ 10-18

	ตอนที่								
	10	11	12	13	14	15	16	17	18
เสื้อ	น้ำเงิน	ขาว	ขาว	เขียว	เทา	ดำ	ขาว	ขาว	ขาว
	แดง	เขียว	เทา	ขาว	เขียว		ฟ้าอ่อน	ครีม	ฟ้า
	ขาว	ฟ้า		ชมพูอ่อน	ดำ			ดำ	เทา
	ฟ้า	แดง			น้ำเงิน			เทา	เหลือง
									ชมพูอ่อน
กระโปรง/ กางเกง	ขาว	เขียว	ดำ	เขียว	ฟ้า	ดำ	ฟ้า	ดำ	ดำ
	ฟ้า	ขาว		ดำ	ชมพูอ่อน		ขาว	ขาว	เทา
		เหลือง					ดำ	เขียว	ขาว
							ฟ้าอ่อน	เลือดหมู	เหลือง
							น้ำตาล		

จากตารางที่ 5-6 สามารถสรุปได้ว่า ผู้ออกแบบใช้ สีผสมขาว (Pastel) และใช้สีขาวเป็นสีหลักในการทำเสนอ ภาพของ “ปริศนา” พบว่ามีการกระจายสีในการใช้สีที่น่าสนใจ และมีความกลมกลืนไม่โดดไปจากลักษณะของ ตัวละคร นับว่าผู้ออกแบบได้มีการคุมโทนสีในแต่ละฉากที่ นำเสนอได้อย่างลงตัว มีการเลือกใช้เครื่องประดับต่างๆ ไม่ ว่าจะเป็นต่างหู สร้อย หรือรองเท้าที่เข้ากับชุด นับเป็นความ พิถีพิถันในการออกแบบและเลือกใช้ นอกจากนี้ยังมีการใช้

ผ้าลายซึ่งส่วนมากนิยมใช้ลายขวาง และลายเส้นตรง ซึ่งอาจ เป็นความตั้งใจของผู้ออกแบบที่ไม่ไปไกลถึงลวดลายอื่นๆ พบว่าความละเอียดของผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายใน โปรดักชั่นนี้ ยังมีการจัดสีของเครื่องแต่งกายของตัวละครที่ต้อง อยู่ในฉาก หรือเฟรมเดียวกัน โดยแสดงออกมาอย่างชัดเจน ในทุกฉาก นับว่าเป็นพัฒนาการของนักออกแบบเครื่องแต่งกาย ละครไทยที่มีความละเอียดถี่ถ้วนในการทำงาน

ภาพประกอบ 3 แสดงลักษณะเครื่องแต่งกาย ปรีศนา ชุด พ.ศ. 2558

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์การออกแบบเครื่องแต่งกายของตัวละคร “ปรีศนา” จากละครโทรทัศน์เรื่อง ปรีศนา นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2558 สามารถชี้ในประเด็นเหล่านี้

รูปแบบของการออกแบบเครื่องแต่งกายของนักออกแบบเครื่องแต่งกายไทย มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น จากปัญหาของอุตสาหกรรมโทรทัศน์ไทยที่การทำงานด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายในระยะแรกยังเป็นการทำงานในลักษณะของการทำงานแบบครูปักหลักจำที่ไม่มีหลักคิด และหลักการในการออกแบบอย่างเป็นระบบ มีการเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาที่ยืดออกไป ซึ่งอาจมาจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การถูกเรียนรู้อย่างไม่เป็นระบบโดยสืบเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ และกระแสโลกหลังสมัยใหม่ รวมถึงการขยายตัวของงานศึกษาด้านการออกแบบที่ผลิตนักออกแบบรุ่นใหม่เข้าไปสู่วงการธุรกิจบันเทิง พบว่านักออกแบบมีพัฒนาการในการใช้กระบวนการค้นคว้าที่เป็นระบบมากขึ้น นับจาก พ.ศ. 2530 ที่ผู้ออกแบบสามารถกำหนดช่วงเวลาต่างๆ ได้ หากแต่การพัฒนาต่อยอดในแง่การออกแบบยังเป็นแบบผิวเผิน และเสี่ยงต่อการทำให้ผู้ชมสับสนในแง่ของยุคสมัย พบว่ามีการวางแนวทางในการออกแบบ และการกำหนดความคิดรวบยอดอยู่บ้างในผลงานออกแบบใน พ.ศ. 2543 หากแต่ยังไม่มียุคสมัยในการกระจายแนวคิดในการออกแบบต่อยอดความคิด และการเชื่อมโยงไปสู่วัสดุในการผลิต และสามารถนำเสนอแนวความคิดที่แตกต่างในผลงาน พ.ศ. 2558 ที่ให้ความสำคัญกับ

รายละเอียดและการจัดภาพนางเอกเป็นจุดเด่นของโปรดักชั่น กอปรกับการให้ความสำคัญกับสุนทรียศาสตร์ของงานออกแบบมากกว่าความต้องการของความเป็นจริงในสังคม

ภาพของเครื่องแต่งกายของ ปรีศนา ในแต่ละยุคสมัยสามารถเชื่อมโยงกับกระบวนการความคิดของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยชี้เฉพาะที่ภาพสะท้อนของสตรีในแต่ละช่วงสมัย พบว่าใน พ.ศ. 2530 ปรีศนายังถูกผลิตเป็นภาพจำของแบบฉบับของสตรีไทยยุคเก่า คือแบบฉบับของความอ่อนหวาน อ่อนโยน และแสดงออกถึงความเป็นเพศแม่โดยสมบูรณ์ ตรงกับการศึกษาของ จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย (2544) พบว่าภาพยนตร์ไทยตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจนถึงสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ได้นำเสนอภาพของนางเอกในลักษณะที่เป็นกุลสตรีที่เรียบร้อยมีมารยาทดีเพียบพร้อมทั้งรูปสมบัติ คุณสมบัติและทรัพย์สินสมบัติมีความกตัญญูเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ (จำเริญลักษณ์, 10) แตกต่างจาก ปรีศนา ใน พ.ศ. 2543 ที่ภาพสะท้อนเปลี่ยนแปลงเป็นสตรียุคใหม่ที่มีความเทียบเท่าชาย ภาพสะท้อนผ่านกระบวนการออกแบบกางเกงให้กับนางเอก และแสดงความฉลาดและเก่งเทียบเท่าเพศชาย ไปในทางเดียวกันกับคำกล่าวของ นพพร ประชากุล (คำนำเสนอ, อ้างถึงใน เสนาะ เจริญพร: 16) แสดงทัศนคติต่อกระแสผู้หญิงก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2530 ว่าเป็นมายาคติที่โน้มน้าวให้ผู้หญิงในสังคมปัจจุบันต้องรับบทหนักกว่าผู้ชายถึงสองเท่า ไหนจะต้องเอาดีในหน้าที่การงาน ไหนจะต้องดูแลบ้านช่องลูกอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง (เสนาะ เจริญพร, 16) และสามารถสรุปภาพ ปรีศนา ในปี พ.ศ. 2558 ที่เป็นภาพหญิงยุคใหม่ที่พร้อม

ทั้งความงามและความเก่ง ซึ่งนี่อาจจะเป็นภาพของสังคมยุคปัจจุบันที่ผู้หญิงอาจไม่ใช่เพศที่ทดแทนเพศชาย แต่เป็นภาพของสตรีที่มีความงามเป็นอาวุธ และมีสมองในการเจรจาต่อรอง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยด้านธุรกิจบันเทิงของประเทศไทยยังมีอยู่ในจำนวนจำกัด และขาดการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้บุคลากรสายธุรกิจบันเทิงที่เกี่ยวข้องกับ

ศาสตร์นี้ยังขาดความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การทำงานส่วนใหญ่จึงเกิดจากการนำเอาประสบการณ์ส่วนบุคคลมาประยุกต์กับการทำงาน ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญในการต่อยอดสู่ความเป็นนานาชาติ หรือความเข้าใจของศาสตร์ในระดับสากล นอกจากนี้การวิจัยสามารถต่อยอดสู่การทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ด้านธุรกิจบันเทิงที่ความยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กัจจกร หลุยยะพงศ์ และสมสุข ทินวิมาน. (2551). **ภาพยนตร์ไทยในรอบสามทศวรรษ (พ.ศ. 2520-2547)**: กรณีศึกษาตระกูลหนังผี หนังรัก และหนังยุคหลังสมัยใหม่. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย (2544). **ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทยตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ. (2542). **เครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2542**,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2545). **การสื่อสารกับสังคม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ เจริญพร. (2548) **ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมฟองสบู่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- Anderson,Babara. (1997) **Costume Design**. USA: Cengage Learning.
- Boyd-Barrett, O. (1998). **Media Imperialism reformulated**. London: Edward Arnold.
- Hoit,Michael. (2003) **Costume and Make-up**. United Kingdom: Phaidon press.
- Ingam,Rosemary. (2003) **The costume designer's handbook**. USA: Heinemann Educational book, Inc.
- Tortora,Phyllis. (2001) **Survey of Historic costume**. NewYork: Fairchild Pub.

